

Engelli Kişilerin Haklarına Dair Uluslararası Sözleşmeye Ek Seçmeli Protokol

İşbu Protokole taraf devletler aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1

1. İşbu Protokole taraf bir devlet ("taraf devlet"), kendi yargılama yetkisi altında bulunan bireylerin ya da bireylerden oluşan grupların söz konusu devletin Sözleşme hükümlerini ihlal etmesinden ötürü mağdur oldukları iddiasıyla yapacakları ya da bu kişiler adına yapılacak başvuruları Engelli Kişilerin Hakları Komitesinin ("Komite") kabul ve inceleme yetkisini tanır.

2. Komite, Sözleşmeye taraf olup işbu Protokole taraf olmayan bir devleti ilgilendiren başvuruları kabul etmeyecektir.

Madde 2

Komite, aşağıdaki hallerde bir başvuruyu kabul edilemez olarak değerlendirir:

(a) Başvurunun isimsiz yapılması;

(b) Başvuruda bulunma hakkının kötüye kullanılmış olması ya da başvurunun Sözleşme hükümlerine aykırı olması;

(c) Aynı konunun Komite tarafından daha önce incelenmiş olması ya da bir başka uluslararası soruşturma ya da uzlaşma prosedürü dahilinde incelenmiş ya da halihazırda inceleniyor olması;

(d) Mevcut iç hukuk yollarının tümüyle tüketilmemiş olması. İç hukuk yollarının tüketilmesi makul olmayan bir süreyi alacak ise ya da etkili bir çare sağlama olasılığının görülmediği durumlarda bu kural uygulanmaz;

(e) Başvurunun bariz biçimde yanlış temellere dayandırılmış ya da yeterli dayanaktan yoksun olması; ya da

(f) Başvurunun konusu olayların işbu Protokolün ilgili taraf devlet açısından yürürlüğe girdiği tarihten önce gerçekleşmiş olması (Protokolün yürürlüğe girdiği tarihten sonra da süren olaylarla ilgili başvurular bu kapsamda değildir).

Madde 3

İşbu Protokolün 2. Maddesinde belirtilen hususlara uygun olmak kaydıyla, Komite, kendisine yapılan başvuruları gizlilik dahilinde ilgili taraf devlete tebliğ eder. İlgili taraf devlet, tebliğin kendisine ulaşmasından sonra altı ay içerisinde konuyla ilgili açıklamalarını ve varsa almış olduğu düzeltici önlemleri Komiteye bildirir.

Madde 4

1. Komite, başvurunun alınmasından sonra ve esasa ilişkin incelemenin sonuçlandırılmasından önce herhangi bir tarihte, iddia konusu ihlalin mağdur ya da mağdurlarının telafi imkansız zararlar görmesinin olası olduğu durumlarda bu zararları engellemek üzere gerekli görmesi halinde, ilgili taraf devletten gerekli ara önlemleri acilen almasını talep edebilir.

2. Komitenin bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen takdir yetkisini kullanmış olması, başvurunun kabul edilebilirliği ya da esasına ilişkin bir karara varıldığı anlamını taşımaz.

Madde 5

İşbu Protokol kapsamında yapılan başvurular Komite tarafından kapalı oturumda görüşülür. Başvuruyu inceleyen Komite, başvuruya ilişkin görüşlerini ve varsa önerilerini ilgili taraf devlete ve başvuru sahibine iletir.

Madde 6

1. Komite, taraf devletin Sözleşmede yer alan hakları ciddi ve sistematik biçimde ihlal ettiğine dair güvenilir bir bilgi alırsa, taraf devleti bu bilgiye ilişkin incelemede işbirliği yapmaya ve konuyla ilgili görüşlerini sunmaya davet eder.

2. Komite, ilgili taraf devletçe sunulan bir görüşü ya da sahip olduğu diğer güvenilir bilgileri dikkate alarak, bir ya da birkaç Komite üyesini araştırma yapmak ve acilen Komiteye rapor sunmakla görevlendirebilir. Araştırma kapsamında gereken hallerde ve önceden taraf devletin rızasını almak kaydıyla, ilgili ülkeye ziyaret düzenlenebilir.

3. Araştırma sonucunda saptanan bulguları inceleyen Komite, bu bulguları, varsa yorum ve önerileriyle birlikte ilgili taraf devlete iletir.

4. İlgili taraf devlet, Komitenin gönderdiği bulgu, görüş ve tavsiyeleri aldıktan sonra altı ay içerisinde kendi görüşlerini Komiteye bildirir.

5. Bu araştırma gizlilikle yürütülür ve sürecin her aşamasında ilgili taraf devlet ile işbirliği yapılması için çaba harcanır.

Madde 7

1. Komite, taraf devletten, işbu Protokolün 6. maddesi uyarınca yürütülen bir araştırma bağlamında alınan önlemlere ilişkin ayrıntılı bilgilere Sözleşmenin 35. maddesi uyarınca hazırlanacak raporda yer vermesini isteyebilir.

2. Komite, gerekirse, 6. maddenin 4. bendinde belirtilen altı aylık sürenin sonunda, ilgili taraf devletten araştırmaya karşılık olarak alınan tedbirler hakkında bilgi vermesini talep edebilir.

Madde 8

Her bir taraf devlet, işbu Protokolün imzası, onaylanması ya da Protokole katılma aşamalarında, Komitenin 6. ve 7. maddelerde düzenlenen yetkisini tanımadığını beyan edebilir.

Madde 9

İşbu Protokolün tevdi makamı Birleşmiş Milletler Genel Sekreteridir.

Madde 10

İşbu Protokol, 30 Mart 2007 tarihinde New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde Sözleşmeyi imzalayan tüm devletlerin ve bölgesel entegrasyon örgütlerinin imzasına açılmıştır.

Madde 11

İşbu Protokol, Sözleşmeyi onaylamış ya da Sözleşmeye katılmış taraf devletlerin imzasından sonra onayına tabidir. Protokol, daha önce Sözleşmeyi onaylamış ya da Sözleşmeye katılmış bölgesel entegrasyon örgütlerinin imzasından sonra resmi onayına tabidir. Bu Protokol, Sözleşmeyi onaylayan, resmen kabul eden ya da Sözleşmeye katılan ancak Protokolü imzalamamış olan taraf devletlerin ya da bölgesel entegrasyon örgütlerinin katılımına açıktır.

Madde 12

1. "Bölgesel entegrasyon örgütü," belirli bir bölgede egemen devletler tarafından kurulmuş ve üye devletlerin Sözleşmenin ve işbu Protokolü kapsadığı konularla ilgili olarak yetkilendirdiği bir örgütü ifade eder. Bu gibi örgütler, yetkilerinin Sözleşmede ve işbu Protokolde hükme bağlanan konuları ne ölçüde kapsadığını resmi onay ya da katılım mekanizmaları yoluyla beyan etmelidir. Sonraki süreçte yetki alanlarıyla ilgili önemli bir değişiklik olduğunda, bu durumu tevdi makamına bildirmelidirler.
2. İşbu Protokol kapsamında taraf devletlere yapılan göndermeler, yetkileri dahilinde bu tür örgütler için de geçerlidir.
3. 13. maddenin 1. bendinde ve 15. maddenin 2. bendinde belirtilen amaçlar bakımından, bölgesel entegrasyon örgütleri tarafından tevdi edilen belgeler dikkate alınmayacaktır.
4. Bölgesel entegrasyon örgütleri, kendi yetki alanlarına giren konularda taraf devletlerin toplantısında oy kullanabilirler. Böyle bir örgütün, örgüte üye ve işbu Protokolün tarafı olan imzalamış devletlerin sayısı kadar oy hakkı bulunmaktadır. Örgüte üye herhangi bir devletin oy hakkını kullanması durumunda bu örgüt oy hakkını kullanamaz; ya da örgütün oy hakkını kullanması durumunda üye devlet oy kullanamaz.

Madde 13

1. Sözleşmenin yürürlüğe girişine bağlı olmak kaydıyla, işbu Protokol 10. onay ya da katılım belgesinin tevdi edilmesinden otuz gün sonra yürürlüğe girer.
2. Onuncu onay ya da katılım belgesinin tevdi edilmesinden sonra işbu Protokolü onaylayan, resmen kabul eden ya da Protokole katılan her bir devlet ya da bölgesel entegrasyon kuruluşu için işbu Protokol, ilgili devlet ya da bölgesel entegrasyon kuruluşunun kendi belgesini tevdi etmesinden otuz gün sonra yürürlüğe girer.

Madde 14

1. İşbu Protokolün amacına ve hedefine aykırı herhangi bir çekince konulmasına izin verilemez.

2. Konulmuş olan çekinceler herhangi bir zaman geri alınabilir.

Madde 15

1. Bu Protokole taraf olan her devlet, Protokolde değişiklik yapılması yolunda teklifte bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine iletebilir. Genel Sekreter, bu önerilerin incelenmesi ve oylanması amacıyla bir konferans düzenlenmesini destekleyip desteklemediklerini bildirmelerini isteyerek, değişiklik önerilerini Protokole taraf devletlere iletir. Bu bildirimden sonra dört ay içerisinde taraf devletlerden en az üçte birinin böyle bir konferansın düzenlenmesini uygun görmeleri halinde, Genel Sekreter Birleşmiş Milletler gözetiminde bir konferans düzenler. Konferansa katılan ve oy kullanan taraf devletlerin oy çokluğuyla kabul edilen bir değişiklik, onay için Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna ve daha sonra kabul için taraf devletlere sunulur.

2. Bu maddenin 1. bendine uygun biçimde yapılan değişiklikler, taraf devletlerin tevdi ettiği kabul belgesi sayısının değişikliğinin kabul edildiği tarihteki taraf devletlerin sayısının üçte ikisine ulaşmasından otuz gün sonra yürürlüğe girer. Bu tarihten sonra değişikliği kabul eden bir taraf devlet için, ilgili taraf devletin kendi kabul belgesini tevdi etmesinden otuz gün sonra yürürlüğe girer. Yapılan değişik yalnız değişikliği kabul eden taraf devletler için bağlayıcıdır.

Madde 16

Bir taraf devlet her zaman, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine hitaben yazılı bir bildirim göndererek bu Protokolden çekildiğini bildirebilir. Çekilme bildirimi, bu bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından bir yıl sonra yürürlüğe girer.

Madde 17

İşbu Protokol, erişilebilen tüm biçimlerde dağıtılacaktır.

Madde 18

İşbu Protokolün Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinleri doğru ve asıl metin ile aynı derecede geçerlidir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, aşağıda imzası bulunan ve hükümetlerince tam yetkili kılınmış temsilciler işbu Protokolü imzalamışlardır.